

Évközi 24. vasárnap

Kiv 32,7-11.13-14

„Látom jól, hogy keménynyakú nép ez”

Az Úr így szólt Mózeshez: „Siess, menj le, mert vétkezett a nép, amelyet kihoztál Egyiptomból. Hamar letértek az útról, amelyet előírtam nekik. Öntött borjút csináltak maguknak, azt imádták, áldozatot mutattak be előtte, és így beszéltek: Izrael, ez a te istened, aki kihozott Egyiptomból.” Az Úr még ezt mondta Mózesnek: „Látom jól, hogy keménynyakú nép ez, engedd, hadd gyúljon fel ellenük haragom, hadd töröljem el őket, és téged teszek nagy néppé.” Mózes igyekezett kiengesztelni az Urat, az Istent, s így szólt: „Uram, miért lobbannál haragra néped ellen, amelyet nagy hatalommal és erős kézzel hoztál ki Egyiptomból? ... Gondolj Ábrahámra, Izsákra és Jákobra, a szolgálóidra, akiknek megesküdtél magadra, és akiknek megígérted: utódaitokat úgy megsokasítom, mint az ég csillagait, s azt az egész földet, amelyről beszéltem, utódaitoknak adom, hogy az övék legyen örökre.” Erre az Úr visszavonta a csapást, amellyel népet megfenyegette.

Az Egyiptomból Mózes vezetésével kivonult zsidók nemcsak a rab-szolgai állapotot hagyták maguk mögött, hanem Mózes vezetésével új vallást, pontosabban őseik régi vallását tanulják újra. Mózes vezetésével az egyiptomi rituáléktól és a képi ábrázolásoktól mentes vallási szokás-rendszerrel igyekeznek kiépíteni. Ennek kulcsfontosságú elveit tartalmazza a tízparancsolat (Kiv 20,1-17; MTörv 5,6-21). Sőt a képnélküli Isten tisztelete is alapvető tanításai közé tartozik. Az elvet azonban a félelmekkel terhelt nép képtelen megtartani, és nemcsak visszavágyik az egyiptomi húsos fazekak mellé, hanem isteneit is újra akarja teremteni a pusztában. Ezzel fellázad a Mózes vezette reform, és Jahve ellen is, akinek haragját az egyrészt közvetítő és vezető Mózes igyekszik mérsékelni, másrészt mégis ő fogja vezetni a vallási lázadást követő megtorlást.

Ebben a történetben igen különös Mózes szerepe, aki a Sínai-hegyen kapott kinyilatkoztatásból jól ismeri Isten tervét és az új vallás fontos alapelveit, ugyanakkor óvni akarja a vezetése alatt álló népet, ezért folyton kettős harcot folytat. Egyfelől harcol az Istennel a népért, másfelől harcol a népével, hogy fogadják el Jahve vezetését. Mózes lelki konfliktusa egészen egyedülálló. Senkihez sem hasonlítható kapcsolat fűzi őt Jahvéhoz. Ezt a Biblia úgy fejezte ki, hogy szemtől szembe be-

szélt vele. Ezért egyetlen későbbi vallási vagy vezetői tisztséghez sem lehet hasonlítani a működését. Ő nem főpap, nem próféta, nem király, nem bíró, nem írástudó. Ő egyszerűen Mózes, ilyen intézmény nincs másik a választott nép történetében. Ezért a konfliktusa sem a hagyományos papi, prófétai, királyi, bírói vagy vallási szakértői konfliktus.

Mint ahogyan egyedi kapcsolat fúzi népéhez, akitől elkülönülten nőtt fel, ismer egy másik kultúrát, az egyiptomit, jobban is, mint polgártársai. Ismeri ennek a kultúrának és vallásnak a hiányosságait is, de mivel ez az egyiptomi vallás egy nagy birodalmat tart fenn, mégiscsak úgy tűnik az egyszerű ember számára, hogy ez a nagy halalom alapja. El sem tudják képzelni, hogy valaki közülük – például Mózes – ismeri ennek az egyiptomi vallásnak a gyengéit is.

Az is igaz, hogy Mózes sem látja pontosan mindig az isteni vezetés célját és módját. Csak ennyit tud – az Isten ezt kéri tőle – és ő ezt teljesíteni akarja. Nagyon nehéz helyzetet okoz ez a polgártársaival való kapcsolatában. Néhány esetben ugyanis ő sem tudja megmagyarázni, hogy miért is kér tőle Isten bizonyos dolgokat. Emiatt kortársai méltán kérdezik tőle: *„Ki tett téged fölénk bírává?”*

Minden Istentől vezetett vallási vezetőnek az a legnagyobb problémája, hogy nehéz megmagyarázni Isten terveit a kortársainak. Ugyanakkor mindenkivel jobban tudja, hogy amint egy nép vagy egy ember eltér az isteni vezetéstől, vesztébe rohan. Tudni azt, hogy egy nép vagy egy ember elindul a romlás útján, iszonyatos teher. Ilyenkor a vallási vezető nem tehet mást, mint alkudozik az Istennel, hogy ne következék be az isteni csapás, a romlás, a katasztrófa. Az embereket meggyőzni és az Istent „kiengesztelni” – ez volt Mózes legnehezebb küldetése, ez minden vallási és lelki vezetőnek a legnagyobb terhe. Aki már valamit megértett Isten terveiből, az látja, hogy bizonyos dolgok szükségszerűen bekövetkeznek azok életében, akik nem vállalják az isteni vezetés követését. Ilyen értelemben nemcsak Mózes találkozott keménynyakú, vagyis makacs néppel, hanem későbbi jelentéktelen utódai is ugyanazt az ellenállást tapasztalják.